

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Sžo/50/2013
Identifikačné číslo spisu:	1011201613
Dátum vydania rozhodnutia:	20.08.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1011201613.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Aleny Adamcovej v právnej veci žalobcu: Rozhlas a televízia Slovenska, Mýtna 1, Bratislava, IČO: 47 232 480, právne zastúpený Advokátskou kanceláriou Procházka & partners, s.r.o., Búdková cesta 4, Bratislava, proti žalovanému: Rada pre vysielanie a retransmisii, Dobrovičova 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. RL/76/2011 zo dňa 04.07.2011, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/190/2011-45 zo dňa 23. mája 2013, jednomyseľne

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/190/2011-45 zo dňa 23. mája 2013 m e n í tak, že žalobu z a m i e t a.

Žalobcovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave zrušil podľa ust. § 250j ods. 2 písm. d) O.s.p. a vrátil žalovanému na ďalšie konanie rozhodnutie žalovaného č. RL/76/2011 zo dňa 04.07.2011, ktorým žalovaný rozhodol, že žalobca ako vysielateľ porušil povinnosť ustanovenú v § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z.z. o vysielaní a retransmisii v znení neskorších predpisov tým, že „dňa 13.02.2011 o cca 11:55 hod. odvysielal na televíznej programovej službe Jednotka v rámci programu o 5 minút 12 rozhovor s predsedom Národnej rady Slovenskej republiky, v ktorom nezabezpečil objektivnosť a nestrannosť“, za čo mu uložil podľa § 64 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z.z. sankciu - upozornenie na porušenie zákona.

Krajský súd v odôvodnení uviedol, že vychádzajúc z predloženej písomnej dokumentácie žalovaného po preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu v medziach žaloby dospel k záveru, že výrok napadnutého rozhodnutia neobsahuje opis skutku, ktorým malo prísť k porušeniu právnej povinnosti vysielateľa. Takto vymedzený skutok je nedostatočný, keďže výrok rozhodnutia správneho orgánu musí predovšetkým obsahovať podrobný opis skutku v rozsahu, mieste, čase a spôsobe spáchania deliktu spolu s uvedením takých skutočností, aby popísaný skutok nebol zameniteľný s iným. Z obsahu

odôvodnenia napadnutého rozhodnutia žalovaného krajský súd zistil, že uvedené porušenie by sa malo vzťahovať k prvej časti odvysielaného programu nazvanej „Medzi 4 očami“, ktorej jediným hosťom bol predseda parlamentu P. A., ktorý diskutoval s moderátorkou

o aktuálnom politickom dianí, najmä v súvislosti s okolnosťami vylúčenia poslanca T. M. z klubu SaS a s tým súvisiacu možnú koaličnú krízu. Druhá časť programu „O 5 minút 12“, v ktorej boli hosťami P. C. a P. O. bola z pohľadu Rady spracovaná v súlade s požiadavkami, ktoré kladie na politicko-publicistický program zákon č. 308/2000 Z.z., čo však vo výroku rozhodnutia absentuje, rovnako aj samotná špecifikácia časti programu, odvysielaním ktorej by malo dôjsť k porušeniu zákona. Uvedené pochybenie vyhodnotil súd v súlade s citovaným § 250j ods. 2 písm. d) OSP tak, že má za následok nepreskúmateľnosť rozhodnutia žalovaného pre nezrozumiteľnosť, čo viedlo tunajší súd k záveru, že musí napadnuté rozhodnutie žalovaného zrušiť a vec vrátiť mu na ďalšie konanie.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný včas odvolanie. Namietal, že pre posúdenie otázky, ako má byť formulovaný výrok, ktorým sa konštatuje porušenie povinnosti vyplývajúcej z § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z.z. je v prvom rade potrebné si uvedomiť, aká povinnosť z tohto ustanovenia vyplýva, cituje „Vysielateľ je povinný zabezpečiť objektivitu a nestrannosť spravodajských programov a politicko-publicistických programov; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru“.

Z takto vymedzeného správneho deliktu je zrejmé, že naplnením jeho skutkovej podstaty nebude odvysielanie konkrétnych informácií, výrokov, alebo častí programu, alebo nejaká iná konkrétna vada, ktorá zakladá rozpor s princípmi objektivity a nestrannosti. Skutkom, ktorým dôjde k porušeniu § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z.z. je až odvysielanie programu ako celku. Tento záver vyplýva tak z predmetného ustanovenia, ako aj z logiky veci - objektivitu a nestrannosť programu totiž nemožno hodnotiť izolovane na základe jednotlivých výrokov, ale v kontexte celého programu, spôsobu jeho spracovania a preto až odvysielanie programu ako celku môže naplniť skutkovú podstatu správneho deliktu podľa cit. ustanovenia zákona č. 308/2000 Z.z.

Z uvedeného dôvodu teda nie je nevyhnutné špecifikovať vo výroku rozhodnutia ukladajúceho sankciu za porušenie § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z.z. konkrétnu časť programu, v ktorej došlo k odvysielaniu obsahov zakladajúcich rozpor s predmetným ustanovením. Nie je povinnosťou správneho orgánu uviesť vo výroku rozhodnutia dôvody (v predmetnom prípade boli prezentované jednostranné informácie, nimi dotknutému subjektu nebol poskytnutý priestor na vyjadrenie, resp. nebolo sprostredkované stanovisko, pričom spôsob vedenia diskusie a reakcie moderátorky nezabezpečili, aby bol priebeh diskusie vyvážený). Je celkom zrejmé, že dôvody, ktoré vedú správny orgán k prijatiu vo výroku uvedeného záveru (t.j., že program nebol objektívny a nestranný) majú byť uvedené v časti rozhodnutia na to určenej - v odôvodnení. Žalovaný navrhoval, aby najvyšší súd zmenil rozsudok Krajského súdu v Bratislave a žalobu zamietol.

Žalobca vo vyjadrení zo dňa 19.08.2013 k odvolaniu žalobcu uviedol, že zo strany žalovaného došlo tiež k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci z dôvodu nesprávne vyhodnotenej obsahovej zložky programu vo vzťahu k charakteru programu, ktorý bol vysielaný naživo. Úlohou moderátora pri takomto type programu je viesť účastníka politickej diskusie tak, aby bola zabezpečená objektivita a nestrannosť a nemožno mu v tomto konkrétnom prípade vytýkať nedostatočnú činnosť, keďže v programe moderátor upozornil účinkujúceho na fakt, že kritizovaný politik (T. M.) nie je prítomný a že nemôže reagovať. Od moderátora programu nie je možné očakávať a ani požadovať, aby v rámci diskusie vyvažoval neprítomnosť druhej strany tým, že bude „...prípadne v rámci diskusie oponovať kritickými vyjadreniami a tak zastúpiť v diskusii absentujúcu stranu“. Pojmy objektivita, nestrannosť, názory a hodnotiace komentáre nie sú v zákone

č. 308/2000 Z.z. o vysielaní a retransmisii a ani v súvisiacich normatívnych právnych aktoch bližšie špecifikované alebo definované a spadajú do kategórie neurčitých pojmov. Platí tu zásada, že je vo výlučnej kompetencii správneho orgánu v procese aplikácie práva vymedziť ich obsah. V danom prípade programu o 5 minút 12 neboli zo strany žalovaného náležite zohľadnené všetky súvislosti posudzovaného programu. Žalobca zastáva názor, že politik oslovený do diskusie by mal učiniť všetko

preto, aby sa v rámci svojich aktuálnych možností diskusie zúčastnil, alebo aby do diskusie poslal osobu kompetentnú jeho pozíciu zastúpiť a to najmä pri závažných témach, kde sa stretávajú vyhranené názory politických strán. Nie je na vysielateľovi, aby ho suploval a korigoval tému v snahe o oponenciu voči prítomnému účastníkovi. Rovnako je potrebné v patričnom rozsahu zohľadniť skutočnosť, že verejne činné osoby sú povinné znášať vyššiu mieru kritiky vo vzťahu k svojmu pôsobeniu a skutočnosť, že každý občan má ústavou garantované právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať a prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Navrhoval, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.), pričom deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p.) a podľa § 250j ods. 3 posledná veta O.s.p. v spojení s § 220 ods. 1 O.s.p. odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil.

Preskúmaním veci najvyšší súd zistil, že napadnutým rozhodnutím žalovaný uložil žalobcovi „sankciu“ - upozornenie na porušenie zákona. Napriek tomu, že zákon č. 308/2000 Z.z. toto opatrenie vysielateľa formálne označuje ako sankciu, chýba v tomto prípade materiálny znak sankcie - ujma, ktorú spôsobuje v právnej sfére žalobcu. Toto opatrenie nespôsobuje vysielateľovi žiadnu materiálnu ujmu (napr. v podobe zaplatenia pokuty), ale ani nemateriálnu ujmu. Takéto rozhodnutie sa nevykonáva. Túto sankciu nie je možné prirovnávať ani k pokarhaniu, pretože pokarhanie vo svojom sémantickom význame v sebe zahŕňa odsúdenie takéhoto konania. Senát preto dospel k záveru, že nejde o sankciu v zmysle Ústavy SR ani Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej „Dohovor ELP“), na ktorú sa vzťahuje princíp *nullum crimen sine lege nulla poena sine lege*.

Zásadnou právnou otázkou je, akú právnu funkciu plní upozornenie na porušenie zákona. Zo systematického výkladu ust. § 64 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z.z. v spojení s § 64 ods. 2 prvá veta zák. č. 308/2000 Z.z., že písomné upozornenie na porušenie zákona je podmienkou na uloženie pokuty pri opakovanom porušení zákona. V rámci tohto opakovaného porušenia zákona sa vždy skúma i existencia porušenia právnej povinnosti a upozornenie na porušenie zákona ani nevytvára prekážku res iudicata na preskúmanie porušenej povinnosti v rozhodnutí o pokute. Tieto vzťahy právnych predpisov nasvedčujú tomu, že upozornenie na porušenie zákona má zabezpečiť včasnú transformáciu správnej úvahy Rady k vysielateľom v tom, čo Rada ako orgán dohľadu nad vysielaním považuje za nezabezpečenie objektívnosti a nestrannosti. Tento mechanizmus je nevyhnutný, pretože zákonom sa nedá vopred definovať objektívnosť a nestrannosť programov. Objektívnosť a nestrannosť môže byť vyhodnotená iba spätne, a to správnu úvahou Rady. Na vytváraní správnej úvahy Rady s podieľajú jednotliví jej členovia. Najvyšší súd sa preto stotožnil s vyjadrením Rady, že skutkom, ktorým dôjde k porušeniu § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z.z. je až odvysielanie programu ako celku. Rada na takýto skutok vysielateľa upozorní a „sankciu“ - pokutu je možné uložiť až potom, ako vysielateľ je upozornený na porušenie zákona.

V tejto súvislosti je nevyhnutné poukázať na ust. § 64 ods. 6 zák. č. 308/2000 Z.z., z ktorého vyplýva, že možnosť opravného prostriedku proti uloženej sankcii sa pripúšťa iba proti sankciám, ktoré prinášajú vysielateľovi ujmu (pozastavenie vysielania alebo poskytovania programu alebo jeho časti, pokuta, odňatie licencie). Súdny prieskum zákonnosti je v tých prípadoch zabezpečovaný prostredníctvom opravných prostriedkov podľa 3. Hlavy Piatej časti OSP proti neprávoplatným rozhodnutiam. V dôsledku generálnej klauzuly pri žalobách podľa 2. Hlavy Piatej časti O.s.p. došlo k vytvoreniu nesprávnej súdnej praxe, ktoré viedlo k tomu, že upozornenia na porušenia zákona sa prejednávajú v dvojstupňovom súdnom konaní, oproti jednostupňovému súdnemu konaniu o opravných prostriedkoch. Tieto skutočnosti viedli senát k záveru, že ani úmyslom zákonodarcu nebolo ustanoviť tu možnosť súdneho prieskumu a že nejde o sankciu materiálnom zmysle Ústavy a Dohovoru ELP.

Pokiaľ ide o vec samu, senát zastáva názor, že procesný postup Rady bol správny. Nestrannosť a objektívnosť v publicistických programoch je zabezpečovaná ustálenou praxou Rady, ktorá dbá na

dodržiavanie pravidla, aby bola vždy daná možnosť vyjadriť sa dotknutej osobe a druhej strane. Nedodržanie tohto postupu znamená, že divák ako prijímateľ informácie nemá stanovisko dotknutej osoby. Ide pritom o všeobecnú zásadu objektívnosti označovanú aj ako „audiatur et altera pars“ [nech je vypočutá aj druhá strana]. V danom prípade nebolo vysielateľovi vytknuté a bránené, aby slobodne formuloval obsah príspevku, ale aby dal priestor na vyjadrenie i druhej, dotknutej strane. Ide pritom o vitálnu zásadu objektívnosti, ktorej narušenie môže byť v budúcnosti vysielateľmi zneužitý. Najvyšší súd rozhodnutie Rady považuje za v súladné so zákonom, všeobecnými právnymi zásadami, s Ústavou SR i s Dohovorom ESELP. Je potrebné zdôrazniť, že upozornenia na porušenia zákona sa netýka a neplní funkciu k už odvysielanému programu, ale k druhovo rovnakým programom do budúcnosti. Týmto postupom Rada dáva na vedomie, že do budúcnosti bude považovať takýto postup za dôvod na uloženie sankcie, ide o tzv. „sankciu“ s prospektívnym účinkom.

O trovách odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a § 224 ods. 1, 2 O.s.p. a neúspešnému žalobcovi ich náhradu nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.